

Criteria de acordare a statului de cluster

Septembrie 2015

1. Introducere

Teoria și practica economică au validat pentru clustere modelul cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de "triplu helix", care reunește într-un grup inovativ reprezentanți ai:

- Întreprinderilor – reprezentând latura economică a clusterului;
- Universităților și institutelor de cercetare – reprezentând furnizorii de soluții inovative aplicabile nevoilor reale ale întreprinderilor din cluster;
- Autorităților publice locale, regionale

Cu toate acestea, în România, experiența a demonstrat că cei trei parteneri naturali ai modelului "triplu helix" nu numai că nu cooperează, dar, de asemenea, nu se cunosc unul pe altul și nu reușesc să discute unul cu altul. Există o nevoie de adaptare a modelului și de transformare a lui într-un model "four leaves clover – trifoi cu patru foi",

al patrulea actor fiind organizațiile catalizator - firme de consultanță, specializate în transferul tehnologic și în domeniul inovării, centre de transfer tehnologic, etc)

Modelul "Trifoi cu patru foi" a fost implementat pentru prima dată în cazul clusterului din domeniul lemnului din județul Covasna, Pro Wood, cu sprijinul unui proiect FP7 - Regiuni ale Cunoașterii. Partenerii Pro Wood sunt

prezentați în figură.

Statutul CLUSTERO prevede la Art 9, alineatul 2 următoarele:

Clusterul, în accepțiunea Asociației, trebuie să îndeplinească cumulativ două condiții:

- *Să reprezinte o asociere voluntară, constituită prin semnarea unui Protocol de colaborare între parteneri (persoane fizice și juridice)*
- *Partenerii în cluster să fi desemnat deja o persoană juridică, legal constituită, să le reprezinte și să asigure managementul de cluster.*

Note:

Clustero

din

a) Din cluster trebuie să facă parte cel puțin câte o organizație următoarele categorii de actori, conform principiului triple-helix:

- *Pilonul economic (Industria și/sau servicii): un număr semnificativ de întreprinderi din domeniul în care clusterul activează. Pe lângă acestea, clusterul poate include organizații reprezentând grupări de întreprinderi (asociații profesionale, etc...).*
- *Pilonul Invățământ – Cercetare – Dezvoltare: universități, institute de cercetare (sau orice alte instituții care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare)*
- *Pilonul Autorități publice, la nivel național (Ministere etc), regional (ADR-uri, Consilii județene), local (Consilii locale, Primării, etc...).*

b) Se consideră că este foarte util ca modelul clasic să fie completat cu organizații catalizator: entități de transfer tehnologic și inovare, camere de comerț, firme de consultanță, etc....

Ghidul Solicitantului POC 2014-2020, Acțiunea 1.1.1 “ Mari infrastructuri de cercetare”, secțiunea B « Clustere de inovare », definește clusterul de inovare astfel :

Clustere de inovare înseamnă structuri sau grupuri organizate de părți independente (cum ar fi întreprinderi nou-înființate inovatoare, întreprinderi mici și mijlocii și întreprinderi mari, precum și organizații de cercetare și diseminare a cunoștințelor, organizații non-profit, alți operatori economici afiliați și alte autorități și instituții publice care pot asigura suport de specialitate în cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare sau în asigurarea mediului de testare a produsului inovativ în condiții cât mai apropiate de cele reale) concepute pentru a stimula activitatea inovatoare prin promovarea utilizării în comun a echipamentelor și a schimbului de cunoștințe și cunoștințe de specialitate și prin contribuții efective la transferul de cunoștințe, stabilirea de contacte, diseminarea informațiilor și colaborarea între întreprinderi și alte organizații din cluster.

Prin cluster de inovare se înțelege și pol de competitivitate, care este un cluster regional cu vocație națională și internațională care poate fi plasat într-o singură locație zonală, cât și în zone ce aparțin mai multor regiuni de dezvoltare din România.

Clusterul de inovare trebuie să fie constituit într-o entitate juridică unică (denumită organizația clusterului) definită astfel: „Asociație legal constituită care desfășoară activități economice non-profit, îndeplinește atribuțiile de management și coordonare a activităților și a proiectelor întreprinse la nivelul clusterului, care promovează imaginea clusterului ca întreg și care sprijină întărirea cooperării dintre membrii acestuia și atragerea de noi membri”

Clusterul conține cel puțin 10 părți independente organizate ca societăți comerciale și cel puțin o parte independentă de tip instituție de cercetare-dezvoltare (universitate sau institut CD), este localizat în România și este constituit într-o entitate juridică de tip: Asociație sau fundație în baza Ordonanței nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare.

În Analiza Competitivității Clusterelor elaborată de către CLUSTERO (ultima ediție 2013), se utilizează următoarele criterii de analiză a clusterelor :

În cadrul analizei calitative au fost avuți în vedere următorii vectori/indicatori de analiză

Concentrare geografică – investighează concentrarea unor ramuri industriale într-un anumit areal (regional, sau mai jos);

R&D – investighează existența unor universități, institute de cercetare, în aglomerarea geografică respectivă.

Forța de Muncă – investighează disponibilitatea acestora (cantitate), calitatea și existența unor sisteme de calificare la nivelul aglomerării economice.

Cooperare – investighează existența unor relații de parteneriat între membrii aglomerării industriale respective. Este un factor critic ce diferențiază un cluster de o ramură bine reprezentată la nivel regional.

Instituții catalizator – investighează existența unor mediatori ai procesului de clusterizare (centre de transfer tehnologic, camere de comerț, consultanți, etc.).

Internaționalizare: investighează orientarea către piețele internaționale a clusterului respectiv.

Analiza cantitativă

Indicator	Nivelul clusterului
Importanță	Cifra de afaceri a polului
Concentrare	(Nr. Angajați cluster/nr. Angajați național)
Specializare	(Nr. Angajați cluster)/ (Nr. Angajați ramură național)
Inovare*	
Export	(Valoarea exporturi cluster)/ (Valoarea exporturi ramură național)

*Vectorul Inovare este un vector complex care, la rândul lui, cuprinde subvectori, dimensiuni ale inovării și indicatori (metodologia Innovation Scoreboard (Pro Inno)¹).

Vector	Subvector	Dimensiune	Indicatori
INOVARE	Facilitatori	Resurse umane	Nr. angajați cu studii doctorale
			Nr. angajați cu studii superioare
			Nr. angajați cu studii medii
		Sistem R&D	Nr. lucrări științifice internaționale
			Nr. Lucrări științifice în top 10% la nivel mondial

¹ <http://www.proinno-europe.eu/inno-metrics/page/methodology-report>

Vector	Subvector	Dimensiune	Indicatori		
			Nr. Doctoranzi non-EU raportat la nr. de doctoranzi la nivel național		
		Sprijin finanțare	și	Cheltuieli publice R&D	
				Capital de risc	
		Întreprinderi	Investiții		Cheltuieli R&D
					Cheltuieli non R&D
			Cooperare și antreprenoriat	și	Nr. Întreprinderi inovatoare in house
					Nr. Întreprinderi care inovează în parteneriat
					Nr. Publicații private-public
			IPR		Nr. Patente
					Nr. patente în domenii relevante
					Nr. Mărci înregistrate
		Nr. Desene industriale/modele			
		Outputuri	Inovatori		Nr. Întreprinderi ce au introdus inovare de produs
					Nr. Întreprinderi ce au introdus inovare de proces
			Efecte economice		Nr. Angajați în ramuri « knowledge intensive »
					Pondere produse valoare adăugată medie și mare
					Pondere exporturi servicii “knowledge intensive”
Valoare venituri din					

Vector	Subvector	Dimensiune	Indicatori
			comercializarea inovării
			Venituri din export patente

Având în vedere considerentele de ordin teoretic și practic la nivel internațional și în România, CLUSTERO propune următorul set de criterii pentru acordarea statutului de cluster :

2. Criterii

2.1. Structura clusterului

- Existența unui acord de parteneriat între membrii clusterului care să identifice clusterul din punct de vedere al membrilor, acoperirii geografice, specializării sectoriale, al obiectivelor startegice și operaționale, al entității de management a clusterului.
- Clusterul trebuie să cuprindă următoarele categorii de membri :
 - o *Pilonul economic (Industrie și/sau servicii): un număr semnificativ de întreprinderi din domeniul în care clusterul activează. Pe lângă acestea, clusterul poate include organizații reprezentând grupări de întreprinderi (asociații profesionale, etc...). **Clusterul trebuie să cuprindă minim 10 IMM-uri care să adere la o viziune comună, poziționându-se pe același lanț valoric.***
 - o *Pilonul Invățământ – Cercetare – Dezvoltare: universități, institute de cercetare (sau orice alte instituții care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare).*
 - o *Pilonul Autorități publice, la nivel național (Ministere etc), regional (ADR-uri, Consilii județene), local (Consilii locale, Primării, etc...).*
 - o *Se consideră că este foarte util ca modelul clasic să fie completat cu organizații catalizator: entitati de transfer tehnologic și inovare, camere de comerț, firme de consultanță, etc....*
- Existența unei entități de management a clusterului. Rolul de entitate de management poate fi asumat de orice membru al clusterului. Se recomandă ca EMC-ul să fie o asociație din care să facă parte minim 10 IMM-uri și o entitate de CDI.

2.2. Animarea clusterului

- Analiza calitativă

Este o diferență între un sector economic bine reprezentat la nivel regional și un cluster. Diferența este dată în special de cooperarea dintre membrii clusterului. În altă ordine de idei, clusterul este prin excelență un demers de tip calitativ, având a face cu dorința de cooperare a unor actori ce își armonizează interesele în cadrul unei strategii și al unor obiective comune. Se propune, în consecință evaluarea următoarelor criterii calitative, după cum urmează:

Criteriu/Notă	1	2	3	4	5
Concentrare geografică	0-20% membri pe o rază de 150 km	21-40% membri pe o rază de 150 km	41-60% membri pe o rază de 150 km	61-80% membri pe o rază de 150 km	81%-100% membri pe o rază de 150 km
RDI	Min 1 organizație CDI	Min 1 organizație CDI Min 1 proiect CDI în parteneriat în ultimii 2 ani	Min 1 organizație CDI Min 2 proiecte CDI în parteneriat în ultimii 2 ani	Min 1 organizație CDI Min 3 proiecte parteneriat în ultimii 2 ani	Min 1 organizație CDI Min 4 proiecte CDI în parteneriat în ultimii 2 ani
Forța de Muncă	Calificare(serv existente) : nu	Calificare : min 1 proiect	Calificare : min 2 proiecte	Calificare : min 3 proiecte	Calificare : min 4 proiecte
Cooperare	Min 1 proiect în cooperare între membri în ultimii 2 ani	Min 2 proiecte în cooperare între membri în ultimii 2 ani	Min 3 proiecte în cooperare între membri în ultimii 2 ani	Min 4 proiecte în cooperare între membri în ultimii 2 ani	Min 5 proiecte în cooperare în ultimii 2 ani
Instituții catalizator	Nu	n/a	n/a	n/a	Da
Internaționalizare	Min 1 proiect Internat. (startegie, part târg/misiune ec/conferința etc) în ultimii 2 ani	Min 2 proiecte internat. In ultimii 2 ani	Min 3 proiecte internat în ultimii 2 ani	Min 4 proeicte internat în ultimii 2 ani	Minim 5 proiecte internat în ultimii ani ani

Strategia	Existenta unor obiective strategice si operationale	Existenta Startegie	Existenta Strategie si Plan de actiuni	Existenta Strategie, Plan de actiuni, sistem monitorizare	Existenta Strategie, plan de actiune, sistem monitorizare, proces de monitorizare derulat
-----------	---	---------------------	--	---	---

Criteriile Cooperare și Strategie sunt eliminatorii.

- Analiza cantitativă

Aceasta are rolul de a valida datele calitative. Se cere furnizarea de date cu privire la :

- *Cifra de Afaceri*
- *Nr întreprinderi în cluster*
- *Exporturi*
- Nr angajați
- Nr salariați studii superioare
- Nr salariați studii superioare
- Cheltuieli CDI
- Nr cercetători
- Intr ce au introdus inovare de proces
- Intre ce au introdus inovare de produs
- Intr ce inovează în parteneriat
- Patente (mărci desene industriale etc)

3. Metodologie

Accordarea statutului de cluster se va face în două etape :

Etapa I : Autoevaluarea

Aceasta se va face pe bază de :

- Completare « formular verde »
- Documente justificative

Etapa a II a : Vizita de evaluare

În cazuri justificate, metoda autoevaluării poate fi completată o vizită de evaluare.

de

Raportul de evaluare va fi supus aprobării membrilor comitetului director.

Vizitele de evaluare vor fi efectuate de către membrii comitetului director sau ai celui consultativ, cu recuzarea de rigoare în cazul conflictului de interese.

În cazul unui raport negativ, se vor elabora recomandări urmând ca în urma implementării acestora, evaluarea să fie reluată, incluzând obligatoriu și etapa a II a

Tarife:

Tarife	Membri CLUSTERO	Nemembri
Etapa I	0	400 EUR
Etapa a II a	200 EUR + chelt transport	200 EUR + chelt transport
Reevaluare Etapa I	200 EUR	200 EUR
Reevaluare Etapa a II a	200 EUR + chelt transport	200 EUR + chelt transport

CRITERII SUMAR

Nr	Criteriu	Comentariu
STRUCTURA		
1	Acord de parteneriat al clusterului	Eliminatoriu
2	Structura Triple Helix/Four Leaves Clover,	Eliminatoriu
2.1	<i>Minim 10 IMM-uri în cluster</i>	<i>Eliminatoriu</i>
3	Existența EMC	Eliminatoriu
ANIMAREA		
4	Analiza calitativă (furnizare date)	
4.1	<i>Cooperarea în cadrul clusterului</i>	<i>Eliminatoriu</i>
4.2	<i>Existența Strategiei</i>	<i>Eliminatoriu</i>
5	Analiza cantitativă (furnizare date)	Eliminatoriu